

JON FOSSE

ZO WAS HET

VERTALING
MAAIKE VAN RIJN

MONOLOG

DE NIEUWE TONEELBIBLIOTHEEK

De Nieuwe Toneelbibliotheek, Tekst #657

© 2020, Jon Fosse

Oorspronkelijke titel *Slik var det*

© 2021, Maaike van Rijn (vertaling)

Eerste druk 2021

isbn 978-94-6076-657-2

nur 307

Niets uit deze uitgave mag worden opgevoerd of verveelvoudigd zonder schriftelijke toestemming van de schrijver, vertaler en De Nieuwe Toneel-bibliotheek

No part of this book may be reproduced in any way without written permission from the author, translator and De Nieuwe Toneelbibliotheek

De Nieuwe Toneelbibliotheek bestaat uit

Mara Aronson

Connie Nijman

Ditte Pelgrom

Redacteur

Vera Hoogstad

Typografie en basis lay-out

Connie Nijman

Printwerk

Hollandridderkerk, Ridderkerk

info@denieuwetoneelbibliotheek.nl

Postadres De Nieuwe Toneelbibliotheek

Willem Beukelsstraat 42 1097 ct Amsterdam

Dit boekje is online te bestellen op:

www.denieuwetoneelbibliotheek.nl

Een bed. Tegen het bed aan: een wandelstok. Naast het voeteneind een looprek, naast het hoofdeind een rolstoel. Een oude man ligt op zijn rug in bed en kijkt recht voor zich uit.

Hij zegt

Ja

tamelijk korte pauze

ja ja

jaja

ja dat was dan weer een dag

Korte pauze

Weer een dag

tamelijk korte pauze

weer een dag

weer een dag

tamelijk korte pauze

ja weer een dag

Pauze. Hij draait op zijn zij en kijkt recht voor zich uit. Sluit zijn ogen, fluistert bijna

Weer een dag

Pauze

Vragend

Een dag waarvoor

En waarom word ik

zo vroeg wakker

Slapen is juist zo fijn

Niets is fijner dan slapen

En

breekt af. Korte pauze. Doet zijn ogen open

Slapen

alleen maar slapen

slapen slapen slapen

Pauze

Maar vroeger

ja toen had ik hoop

tamelijk korte pauze

ja
ja dat had ik
ja hoop
tamelijk korte pauze
vragend
maar nu
ja heb ik nu
nog iets van hoop
Korte pauze
In elk geval probeer ik
het te hebben
tamelijk korte pauze
ja dat moet wel
ik heb het niet opgegeven
zeker niet
Vragend
Maar iets van hoop
Tamelijk korte pauze
Heb ik iets van hoop
Tamelijk korte pauze
Nee
nee misschien niet
of
tamelijk korte pauze
als ik
ja iets van hoop moet hebben
ja dan hoef ik niet
op mezelf te hopen
Dat is duidelijk
Maar wat betekent dat eigenlijk
tamelijk korte pauze
op jezelf hopen
Vragend
Want wat kan ik nou doen
Korte pauze
Niets

Helemaal niets
Tamelijk korte pauze
Of bijna niets
tamelijk korte pauze
en wat is nou het leven
ja
tamelijk korte pauze
ja het leven
korte pauze
ja dat is toch alleen maar
tamelijk korte pauze
dat ik leef
toch
tamelijk korte pauze
en het is trouwens ook
ja het tegendeel van dood
tamelijk korte pauze
wat dat dan ook betekent
ja om dood te zijn
tamelijk korte pauze
maar het is zoiets als
tamelijk korte pauze
voor altijd weg zijn
voor altijd
of misschien alleen een poosje weg zijn
tamelijk korte pauze
en dan terugkeren
tamelijk korte pauze
ja naar het leven
korte pauze
de wederopstanding van het vlees
ja ja
natuurlijk
Bijna boos
Ha
hij probeert overeind te gaan zitten in bed

want dan
bij de wederopstanding
moet dus dit vlees of zo
dit rimpelige lijf
opstaan uit de dood
Ha
ha ha
tamelijk korte pauze
ik zeg ha
hoor je
hoort iemand
hoort iemand dat ik ha zeg
Korte pauze
Nee niemand
natuurlijk niet
want wie zou dat moeten zijn
Ik ben toch alleen
Altijd alleen
tamelijk korte pauze
ja behalve dan als zij
breekt af. Pauze
Ik ben alleen
Ik lig hier alleen
Er is niemand anders
niemand hoort me
tamelijk korte pauze
of ben ik het misschien
toen ik jong was
die zal opstaan
ja opstaan uit de dood
ha
ha ha
ja alsof dat
zoveel beter was geweest
of zo
nee

Korte pauze

Luid

Nee

Tamelijk korte pauze

Nee nee nee

Pauze

Ik

breekt af. Pauze

Maar dat kan het toch niet zijn

wat ze bedoelen met wederopstanding van het vlees

tamelijk korte pauze

ja dat je lichaam

ja dat allang is weggerot

of verbrand

in dat ene crematorium

tamelijk korte pauze

ja hoe heette dat nou toch

ik weet het niet meer

tamelijk korte pauze

zelfs dat kan ik niet onthouden

zelfs waar mijn lichaam

straks verbrand wordt

kan ik niet onthouden

Tamelijk korte pauze

Nee zo kan het niet bedoeld zijn

Tamelijk korte pauze

Vragend

Bedoeld

Wat bedoel ik daar nou mee

Bijna roepend

Alsof er betekenis zou bestaan

Het eerste wat je moet begrijpen

is dat betekenis alleen bestaat

in samenhang met andere dingen

en dat er geen hogere

geen universele

betekenis is
Maar dat betekenis op zich bestaat
tamelijk korte pauze
ja dat je zoveel kunt begrijpen
zo onvoorstelbaar veel
tamelijk korte pauze
ja wat
ja wat wil dat dan zeggen
tamelijk korte pauze
ja dat een schilderij
zoveel kan betekenen
zo onbegrijpelijk veel
tamelijk korte pauze
bijna geestdriftig
en de muziek
ja Bach
de Goldbergvariaties
de Mattheuspassie
Tamelijk korte pauze
Ja dat
dat soort dingen
zijn er toch ook
tamelijk korte pauze
en dus
ja dus
zou je kunnen denken
ja
ja denken dat het deel uitmaakt van
ja van een grotere
tamelijk korte pauze
ja betekenis
tamelijk korte pauze
dat er misschien
ja in zekere zin
tamelijk korte pauze
een betekenis bestaat waar ook ik

sukkel
deel van uitmaak
tamelijk korte pauze
ja simpelweg omdat
ik kan beleven
in staat ben om te begrijpen
of hoe je zoiets zegt
ja in staat ben te bestaan
ja in die betekenis
ja alsof
breekt af
vragend
in een betekenis bestaan
korte pauze
maar als je niet kijkt
niet luistert
is er dan wel
ja muziek
ja Bach
ja is er dan Bach
tamelijk korte pauze
ja natuurlijk is hij er
Wat denk ik nou eigenlijk
Korte pauze
Ja zelfs als niemand de muziek van Bach speelt
dan bestaat ze toch
Korte pauze
Zo kun je toch niet denken
maar denken
echt denken
echt nadenken
kun je dat ook niet noemen
korte pauze
nee natuurlijk niet
Korte pauze
Ik heb nooit kunnen denken

Pauze. Hij sluit zijn ogen, probeert overeind te gaan zitten in bed, wat lukt; weet zijn voeten over de rand van het bed te krijgen, blijft zo recht voor zich uit zitten kijken. Pauze

Ik zal maar

ja als altijd

mijn Onzevader bidden

Tamelijk korte pauze

Maar waarom

ja waarom

tamelijk korte pauze

waarom moet ik het Onzevader bidden

nog een keer die woorden opdreunen

Waarom zit ik hier

elke ochtend weer

het Onzevader op te zeggen

Pauze

Misschien omdat

ja omdat

ja omdat het niet

breekt af

niet bestaat

tamelijk korte pauze

niet bestaat wat nu weer

wat is dat voor zinloos geklets

breekt af

niet bestaat

wat niet bestaat

Pauze

Pater noster

Pauze

Onze Vader

Pauze

Misschien omdat het

breekt af

omdat het

pauze

vragend
omdat
Beslist
Ja omdat
Tamelijk korte pauze
Omdat
Omdat
ja omdat
Pauze
Stof zijt gij
en tot stof zult gij wederkeren
Pauze
Vragend
Tot stof
Tot as
tamelijk korte pauze
ja tot as
tamelijk korte pauze
maar
tamelijk korte pauze
maar wat
tamelijk korte pauze
maar ik ben toch
ja zoveel meer
dan as
grinnikt een beetje
ja ondanks alles
En wat
tamelijk korte pauze
ja wat ik nu ben
ja dat kan toch niet
zomaar ophouden
verdwijnen
ja in as veranderen
Korte pauze
Maar dat is wel precies

wat er gaat gebeuren

Korte pauze

As worden

Korte pauze

Licht worden

Pauze

Wind worden

Geest worden

Lange pauze

En nu moet die geest eens

proberen of het lukt

op zijn benen te gaan staan

Hij grinnikt een beetje

Ja wie weet

Hij pakt de wandelstok, zet hem tussen zijn benen, steunt zijn kin op zijn handen

die de stok vasthouden, kijkt voor zich uit

Ja ja

Pauze

Binnenkort ga ik dood

Pauze

uit het niets en in het niets

Pauze

en dat ik maar snel doodga

Hij tilt abrupt zijn hoofd op, kijkt recht voor zich uit

Maar ik wil niet doodgaan

Want ik weet niet wat het betekent om dood te gaan

en daarom wil ik het niet

korte pauze

misschien is het zoals

tamelijk korte pauze

of

tamelijk korte pauze

ja misschien

maar nee

tamelijk korte pauze

ik leef
en ik wil
tamelijk korte pauze
goed leven
ja ondanks alles
tamelijk korte pauze
goed
Korte pauze
Ja goed
tamelijk korte pauze
ja goed goed goed
Pauze. Hij duwt zich overeind en blijft staan, steunend op de stok
Ja goed
Ja dus dat spreken we dan af
Tamelijk korte pauze
En dus zijn we erbij
ook vandaag
zijn we erbij
Hij loopt stijf wat naar voren
En dan moet je een beetje bewegen
tamelijk korte pauze
een beetje rondlopen
voor zover je dat
tenminste kunt
een beetje rondlopen
korte pauze
en dit gaat toch prima
dit
dus dan kan ik ook ja zeggen
als ze vraagt of ik vandaag heb gelopen
Ja
kan ik zeggen
Doet haar na
Heb je vandaag een klein stukje gelopen
vraagt ze
Ja hoor

zeg ik
Tuurlijk
zeg ik
Doet haar na
Goed zo
zegt ze
Tamelijk korte pauze
Want dat doe ik dus altijd
ja zeggen dat ik een stukje gelopen heb
tamelijk korte pauze
maar het is niet altijd helemaal waar
tamelijk korte pauze
Want soms lieg ik wel een beetje
Tamelijk korte pauze
Ja dat moet ik toegeven
tamelijk korte pauze
maar vandaag kan ik het zeggen
ja dat ik gelopen heb
naar eer en geweten kan ik dat zeggen
En dat is mooi
Zo ja
zo moet je lopen
korte pauze
zo ja
korte pauze
zo moet dat
korte pauze
zo doe je dat
korte pauze
zo ja
Hij houdt stil. Korte pauze
En het helpt
een beetje bewegen
Het is alsof het wat lichter in mijn hoofd wordt
dan
ja zodra ik een klein stukje loop

Korte pauze

Maar het valt niet te ontkennen
dat ik ontzettend stram en stijf ben
ja een oude man

tamelijk korte pauze

een ouwe knar

Hij kijkt voor zich uit. Korte pauze

Het is wat het is

Maar het Onzevader

Ja ik bad toch altijd het Onzevader

ja voor ik opstond

tamelijk korte pauze

maar vandaag

breekt af, wijst met zijn stok naar de rand van zijn bed

ja kwam het er niet van

Ik bid dus altijd het Onzevader

als ik op de rand van mijn bed zit

maar vandaag deed ik dat niet

En waarom deed ik dat niet

vandaag

tamelijk korte pauze

dat was vast omdat

ja omdat ik daaraan begon te denken

tamelijk korte pauze

aan de wederopstanding van het vlees

Tamelijk korte pauze

Maar wie heeft eigenlijk gezegd

dat dat zo is

ja dat het vlees weer moet opstaan

onze Heer Jezus Christus heeft dat niet gezegd

dat staat vast

tamelijk korte pauze

ja zo kun je dat zeggen

onze Heer Jezus Christus

Tamelijk korte pauze

Maar wie zei het dan

Wie heeft het bedacht
Zeg het maar
Hij
tamelijk korte pauze
hij
onze Heer Jezus Christus
zei
tamelijk korte pauze
ja hij zei
dat mijn rijk niet van deze wereld is
tamelijk korte pauze
ja dus niet van deze
ja vleeselijke
wereld
tamelijk korte pauze
en hij zei
ja dat het koninkrijk van God binnenin jullie is
tamelijk korte pauze, hij wijst omhoog met de stok
en daarom zit er in mij iets
dat niet van deze wereld is
en dus niet tot as zal wederkeren
tamelijk korte pauze
nee tot stof
tamelijk korte pauze
nee niet tot as
korte pauze
stof zijt gij
tot stof zult gij wederkeren
tamelijk korte pauze
ja zo waar
ja tot stof zult gij wederkeren
tamelijk korte pauze
ja tot stof en as
tamelijk korte pauze
maar hoe waar dat ook is
het is toch ook onwaar

tamelijk korte pauze
ja misschien in elk geval
korte pauze
want in mij
binnenin mij
zit iets dat niet
van deze wereld is
en dat daarom ook niet
in deze wereld zal verdwijnen
tamelijk korte pauze
ja zo zit het
wat dat betreft
tamelijk korte pauze
en Bach
de Goldbergvariaties
de Mattheuspassie
ja dat heeft
tamelijk korte pauze
ja dat heeft misschien
met net zoiets
te maken
tamelijk korte pauze
Want de muziek
ja die is van deze wereld
maar hij is het ook niet
tamelijk korte pauze
misschien
pauze, hij laat zijn stok zakken, leunt er weer op
en als ze maar niet
als ze zo komt
naar mijn kinderen vraagt
tamelijk korte pauze
maar dat doet ze natuurlijk wel
dat doet ze altijd
tamelijk korte pauze
maar van hun

mijn kinderen
hoor ik nooit iets
en dus weet ik ook niet
tamelijk korte pauze
ja uiteraard niet
tamelijk korte pauze
ja hoe het met ze gaat
korte pauze
want zo zit het
tamelijk korte pauze
ik heb meerdere kinderen
en nooit hoor ik
iets van ze
Korte pauze
Dat is toch ook vreemd
ja dat ze nooit
breekt af. Korte pauze
Ik moet een slechte vader zijn geweest
Tamelijk korte pauze
Ja dat is wel zo
tamelijk korte pauze
en een nog slechtere echtgenoot
een waar niet mee
viel te leven
drie keer ben ik getrouwd
en drie keer ben ik gescheiden
tamelijk korte pauze
want geen van hen
met wie ik trouwde hield het met me uit
tamelijk korte pauze
ze zeiden
ja dat ik nooit met ze samen was
niet echt
niet serieus
ik zat alleen in mijn eigen wereld
tamelijk korte pauze

ik was alleen maar bezig
met de schilderijen
die ik maakte
tamelijk korte pauze
ik keek nergens anders naar
alleen die schilderijen
korte pauze
dus ze hadden wel gelijk
met wat ze zeiden
tamelijk korte pauze
ja dat hadden ze
Korte pauze
En altijd moet zij naar mijn kinderen vragen
Doet ze dat om me te kwellen
Omdat ze niets goeds in de zin heeft
Tamelijk korte pauze
Om eerlijk te zijn
heeft ze waarschijnlijk kwaad in de zin
Tamelijk korte pauze
Vragend
Is het kwaad
naar me toe gekomen
Tamelijk korte pauze
Misschien
misschien niet
Tamelijk korte pauze
Vragend
Zal zij die naar me toekomt
mijn dood worden
Korte pauze
En ze zal nu zo wel komen
tamelijk korte pauze
want ze komt toch altijd
iedere dag
korte pauze
ja het is een engel

zeggen ze
Korte pauze
Vragend
Een engel
Tamelijk korte pauze
Vragend
Een goede engel
Een kwade engel
Grinnikt een beetje. Korte pauze
Ze heeft grote tieten
Tamelijk korte pauze
En ze komt zo
korte pauze
ja een engel met grote tieten
tamelijk korte pauze
allemaal goed en wel
korte pauze
maar ze moet toch merken dat ik niet wil
dat ze me vraagt
ja naar mijn kinderen
en toch blijft ze gewoon naar ze vragen
Tamelijk korte pauze
Doet haar na
Hoe gaat het met je kinderen
zegt ze
Met je kinderen alles goed
zegt ze
tamelijk korte pauze
kan ze daar niet gewoon mee stoppen
waarom moet ze altijd over
mijn kinderen praten
naar ze vragen
Dat is toch
*breekt af. Hij zwaait zijn stok voor zich uit alsof hij iets of iemand wil
wegjagen, en raakt uit balans, valt bijna*
Maar nee

tamelijk korte pauze

nee dit gaat niet

En bovendien

tamelijk korte pauze

vraagt ze naar hen met wie ik getrouwd was

of

tamelijk korte pauze

jawel hoor

ja dat ook

Pauze

Nee nee

tamelijk korte pauze

nee dit gaat niet

Dit is toch geen leven

Hij loopt langzaam naar het looprek, houdt zich er met één hand aan

vast, zet zijn stok

tegen het bed aan waar hij eerder stond

Fluistert bijna

Altijd hetzelfde

tamelijk korte pauze

ja ik zou toch graag

ja

ja nu zullen we zien

Hij werkt zichzelf achter het looprek

Zo ja

Dat is beter

Dat ging toch prima

Had bijna niet

beter gekund

dat is

breekt af, tamelijk korte pauze. Hij begint langzaam vooruit te lopen

Zo ja

Dat is beter

ja

zo ja

zo doe je dat

nu komen we ergens
zo ja
gewoon lopen jij
zo ja
gewoon hup
gewoon lopen en niet denken
loop dan man
gewoon lopen lopen
Hij stopt. Hij draait zijn looprek de andere kant op
Zo ja
Zo doe je dat
Dat ging prima
Hij begint weer te lopen. Pauze
Ik vergooide mijn leven
aan dat werk
aan die schilderijen
ja dat is de waarheid
tamelijk korte pauze
zo ging het
tamelijk korte pauze
jaar in jaar uit was ik bezig
met dat schilderen
tamelijk korte pauze
met die schilderijen
met niets anders
alleen daarmee
en het is waar
kinderen en vrouwvolk
dat interesseerde me niet zo
tamelijk korte pauze
maar dat is toch te erg
tamelijk korte pauze
ja alsof die schilderijen
breekt af, tamelijk korte pauze
en daarom
omdat ik alleen met schilderen bezig was

dat zeiden ze tenminste
gingen ze bij me weg
tamelijk korte pauze
de een na de ander
tamelijk korte pauze
maar is dat waar
tamelijk korte pauze
vragend
was het zo
korte pauze
het maakt ook niet uit
want zo ging het
ja ze vertrokken
de een na de ander
Korte pauze
En de kinderen
tamelijk korte pauze
nee die zagen niet veel van mij
toen ze opgroeiden
inderdaad
inderdaad ja
en dat was
inderdaad
omdat ik maar bleef schilderen
het ene schilderij na het andere
tamelijk korte pauze
dag in dag uit
week in week uit
maand in maand uit
tamelijk korte pauze
jaar in jaar uit
tamelijk korte pauze
maar nu
vragend
nu
tamelijk korte pauze

nee nu kan ik en wil ik
niet meer schilderen
tamelijk korte pauze
mijn handen zijn te onvast
mijn zicht is te slecht
tamelijk korte pauze
en mijn denken ook
trouwens
tamelijk korte pauze
ja nou
ja
tamelijk korte pauze
en die doeken die ik schilderde
al die doeken die ik schilderde
waar zijn die nu
tamelijk korte pauze
ja dat kan ik vragen ook
want dat weet niemand
tamelijk korte pauze
allicht weet niemand dat
ik schilderde die doeken
en verkocht ze
tamelijk korte pauze
maar van sommige weet ik waar ze zijn
want die hangen in musea
in prachtige musea
tamelijk korte pauze
in verzamelingen
prachtige verzamelingen
tamelijk korte pauze
ja mag niet klagen
tamelijk korte pauze
zo prachtig
zo prachtig
tamelijk korte pauze
maar wat stelt dat nou voor

tamelijk korte pauze
niets
niks niets niks
korte pauze
maar komt ze nu al bijna
tamelijk korte pauze
nee is het nou al zo ver met mij
dat ik hier loop te mekkeren wanneer ze komt
hij schudt zijn hoofd, tamelijk korte pauze
ja zij
tamelijk korte pauze
die ene
tamelijk korte pauze
ja zij die altijd naar mijn kinderen vraagt
Tamelijk korte pauze
En dat doet ze alleen
omdat ze kwaad wil
tamelijk korte pauze
want wat kan het haar nou schelen hoe het
met mijn kinderen gaat
Het spreekt voor zich
dat haar dat niets kan schelen
Korte pauze
Maar ergens moet je toch
ja over praten
tamelijk korte pauze
en het is niet altijd makkelijk
iets te vinden om over te praten
dus dat zal het wel zijn
waarom ze altijd
elke keer dat ze er is
echt elke keer
naar mijn kinderen vraagt
Doet haar na
Hoe gaat het met je kinderen
Met je kinderen alles goed

Tamelijk korte pauze

Zo gaat ze maar door

keer op keer

dag in dag uit

week in week uit

maand in maand uit

tamelijk korte pauze

jaar in jaar uit

Korte pauze

En dan vraagt ze ook nog naar mijn kleinkinderen

korte pauze

en ik geef nooit antwoord

hou gewoon mijn mond

vragend

want heb ik kleinkinderen

of heb ik ze niet

tamelijk korte pauze

in elk geval heeft niemand

daarover iets tegen mij gezegd

en mij maakt het niet uit

helemaal niets

het zal me een zorg zijn

tamelijk kort pauze

of ik heb kleinkinderen

of ik heb ze niet

en mij maakt het niet uit

tamelijk korte pauze

helemaal niets

ja mij maakt dat helemaal niets uit

Hij buigt zich wat over zijn looprek, blijft zo staan, kijkt naar de vloer voor

zich. Pauze. Hij kijkt op

Maar nu zou ze toch

bijna hier moeten zijn

Korte pauze

Ja misschien in elk geval

En ze komt zeker

Tamelijk korte pauze

Nog heel even
dan is ze er wel

Tamelijk korte pauze

Maar wat heb ik nou toch
Wat zit ik om haar te piepen
Ze komt als ze komt
En ze komt wanneer ze komt

Tamelijk korte pauze

Het is toch meestal echt niet zo
dat ik me op haar komst verheug

tamelijk korte pauze

en op haar gezeur

tamelijk korte pauze

dat uiteraard
niks betekent
nee natuurlijk niet
niks

helemaal niks

niets

niks

niks niets niks

Pauze

En dan vraagt ze me
ook nog naar de moeders van mijn kinderen

Met iets van trots

Maar dan geef ik nooit antwoord
Dan hou ik gewoon mijn mond

Pauze

Ja eerst nummer een
toen nummer twee
en toen nummer drie

Korte pauze

Maar van mij hoort ze geen woord
over met wie ik
getrouwd was

Wat bozig

En hoezo mij vragen naar
de moeders van mijn kinderen
Naar mijn huwelijken
Naar die zogenaamde huwelijken
Wat heeft zij daarmee te maken

Pauze

Niemand hield het met me uit
Zo simpel is het
Niemand

Tamelijk korte pauze

En dus was ik alleen
Dus was ik alleen

Tamelijk korte pauze

En alleen
ja dat ben ik toen gebleven

Korte pauze

En mij maakt dat niets uit

Tamelijk korte pauze

Maar in al die jaren

ja had ik toch

mijn doeken

ja mijn schilderijen

ik was toch samen

als je dat zo kunt zeggen

met de kleuren

tamelijk korte pauze

ik en

breekt af, korte pauze

ja ik en

tamelijk korte pauze

het een of ander

tamelijk korte pauze

en toen kreeg ik het idee

ja om gelovig christen

te worden

En op een bepaalde manier
op mijn manier
kan ik misschien zeggen
ben ik dat ook geworden
Pauze
Ik ging naar de mis
En het deed me goed
nadenkend
ja
ja dat deed het
tamelijk korte pauze
maar
ja
ja toen werd ik zo slecht ter been
het werd een opgave
ja
tamelijk korte pauze
maar
tamelijk korte pauze
maar
ja maar wat dan
maar en maar
Tamelijk korte pauze
En toen alleen nog maar
tamelijk korte pauze
maar
maar nu zal ze toch wel
ja zo hier zijn
Korte pauze
Maar wat denk ik nou
eigenlijk
tamelijk korte pauze
stel je voor zo te denken
Doet zichzelf na
Nu zal ze toch wel zo hier zijn
tamelijk korte pauze

ja alsof haar komst
mij ook maar iets van vreugde bracht
Maar dat is nooit gebeurd
Korte pauze
Maar waarom
breekt af
maar waarom moet ik dan
breekt af
moet ik dan wat
Luid
Niets
Helemaal niets
Niks niets niks
Hij begint zo snel als hij kan te lopen
Niks niets niks
Pauze
Doet na
Nee nu kan ik er niet meer tegen
Ik ga dood
als wij niet scheiden
Korte pauze
Doet na
Ik wil alleen leven
Korte pauze
Jij zit alleen maar in je eigen wereld
Korte pauze
Jij zit alleen maar in je eigen wereld
je bent alleen maar bezig met
die schilderijen van je
Ik hou het niet meer uit
Tamelijk korte pauze
En je kinderen
tamelijk korte pauze
interesseren je eigen kinderen je wel
Korte pauze
Je gaat nooit uit

Je bent alleen maar bezig met die doeken van je
met die
ja die
schilderijen van je
Je hebt geen zelfkennis
Ik kan er niet meer tegen
Als we niet scheiden
word ik ziek
ga ik dood
Hij stopt, blijft staan, leunt op het looprek
En mijn moeder
tamelijk korte pauze
die kon me nooit verdragen
tamelijk korte pauze
of misschien toen ze oud was
verdroeg ze me
tamelijk korte pauze
een beetje
tamelijk korte pauze
of misschien was ik het
die haar niet kon verdragen
tamelijk korte pauze
en zo gingen de jaren
het ene na het andere
peinzend
de jaren gaan
de jaren ze gaan
de jaren gaan
het een na het ander
tamelijk korte pauze
en dus
ja binnenkort
is het leven voorbij
tamelijk korte pauze
dus dit was nou het leven
Tamelijk korte pauze

A heap of broken images

Korte pauze

Corpus Christi

Pauze

Onzin

Korte pauze

A heap of broken images

Korte pauze

Corpus Christi

tamelijk korte pauze

ja ja

ik

tamelijk korte pauze

het is wat

Tamelijk korte pauze

En altijd hetzelfde

Pauze

Doet na

Ik kan er niet meer tegen

Ik verdraag je niet

Je stinkt

Ik snap niet wat ik in je zag

Ik word al ziek als ik je zie

Ik houd het niet meer uit

Korte pauze

Dat soort dingen

Hetzelfde

nog eens

en nog eens

en nu

tamelijk korte pauze

doet zichzelf na

en komt ze nou al bijna

dus dit was het leven

en komt ze nou al bijna

Terneergeslagen

Wat een gezeur
Wat een zielenpiet ben ik
en altijd al geweest
nooit iets anders
alleen dat
alleen een zielenpiet
Beslist
Godverdomme
Pauze
Doet na
En je kinderen
hoe gaat het met ze
Tamelijk korte pauze
En hoe gaat het
met je kleinkinderen
Korte pauze
Nooit heb je je
voor mij geïnteresseerd
tamelijk korte pauze
en zelfs je eigen kinderen
interesseren je niet
tamelijk korte pauze
ja het is waar
dus waarom zouden die zich dan
voor mij interesseren
Korte pauze
Doet na
Hoe gaat het met je kinderen
korte pauze
maar ze herinnert zich vast niet
van de ene op de andere keer
waar ze me naar vraagt
waar ze het over heeft
tamelijk korte pauze
en ik
breekt af, richt zich op

vraag ik haar ergens naar
nee ik heb het recht niet
om dat te doen
Ik zeg niets
tegen haar
Ja
Welkom
zeg ik
Wees welkom
zeg ik
Dank je
zeg ik als ze weer gaat
Dank je voor je bezoek
Dank je wel
En tot ziens
zeg ik
En zij zegt tot ziens
Pauze. Hij begint te lopen
En mijn doeken
de schilderijen
heb ik voor bijna niets verkocht
maar nu
ja nu gaan ze
voor grote bedragen
tamelijk korte pauze
en hangen in de prachtigste verzamelingen
tamelijk korte pauze
en ik ben dus
ja een zogenaamd
groot kunstenaar
Nadrukkelijk
Ha
ha ha
Korte pauze
Maar nu is het zo lang geleden dat ik hebkunnen of willen
schilderen

en dat is omdat ik niet
meer schilderen kan

Korte pauze

Ik zie zo slecht

Mijn handen zijn zo onvast

Tamelijk korte pauze

En ik wil geen rotzooi schilderen
slecht werk maken

Tamelijk korte pauze

En ik kan nog maar
een klein stukje lopen

tamelijk korte pauze

want mijn benen

willen me niet meer dragen

*Pauze. Hij hangt bijna over zijn looprek heen, schuift zichzelf naar de
rolstoel toe, stopt ernaast*

Ja ja

Zo is het

Zo ging dat

Pauze

Het is

tamelijk korte pauze

alsof God me heeft verlaten

maar nee

God heeft me niet verlaten

God heeft me nooit verlaten

En ik heb God nooit verlaten

Korte pauze

Maar hoe kan ik zoiets zeggen

Zoiets zeg je toch niet

korte pauze

en vandaag vergat ik

ook nog eens

mijn Onzevader te bidden

Tamelijk korte pauze

Stof zijt gij

tot stof zult gij wederkeren

tamelijk korte pauze

tot stof en as

Tamelijk korte pauze

Zo ja

Precies zo

tamelijk korte pauze

maar nu zullen we zien

tamelijk korte pauze

nu zullen we zien ja

Hij probeert van achter het looprek in de rolstoel te komen, laat zich als het ware zwaar in de stoel vallen. Pauze

Zo ja

Dat ging prima

ja beter dan in lang

Tamelijk korte pauze

En nu gaat het me beter

Nu gaat het goed

Tamelijk korte pauze

En dit ging toch prima zo

Tamelijk korte pauze

Of in elk geval beter dan het meestal gaat

Tamelijk korte pauze

Maar zoals altijd ging het

maar net goed

tamelijk korte pauze

zo gaat dat nu

dat soort dingen

tamelijk korte pauze

want het liep dus

ja zoals altijd

bijna mis

tamelijk korte pauze

maar het ging goed

tamelijk korte pauze

en ze zal nu zo wel komen

tamelijk korte pauze
en waarom zal ze zo wel komen
zit ik nou slaafs
op haar te wachten
tamelijk korte pauze
nee zeg
absoluut niet
Ik zit niet op haar te wachten
Doet na
Je moet voorzichtig doen
niet vallen
niet op de vloer blijven liggen
Tamelijk korte pauze
Ja dat zegt ze
elke keer opnieuw
Doet na
Hoe gaat het met je benen
Tamelijk korte pauze
En dan zegt ze
Doet na
Je mag niet vallen
en op de vloer blijven liggen
Tamelijk korte pauze
Dat zegt ze
Elke keer dat ze hier is
zegt ze dat
Korte pauze
Maar dat is dus precies wat ze wil
tamelijk korte pauze
ja dat ik dat wel doe
ja vallen en op de vloer blijven liggen
dat is haar grootste wens
dat ik daar zal blijven liggen
tamelijk korte pauze
en daar doodga
Tamelijk korte pauze

Maar het maakt toch niet uit
wat zij wenst
wat zij wil
en niet wil
Korte pauze
En vandaag vergat
ik het Onzevader te bidden
Dat doe ik anders toch altijd
Het eerste wat ik doe
zodra het me gelukt is op de rand van mijn bed te gaan zitten
dat is mijn Onzevader bidden
tamelijk korte pauze
maar vandaag niet
tamelijk korte pauze
vandaag ben ik vergeten
mijn Onzevader te bidden
Pauze. Hij begint zichzelf een beetje rond te rijden
Maar ik kan toch alsnog mijn Onzevader bidden
Tamelijk korte pauze
Nee zeg
Dat zou raar zijn
Vragend
Zou dat niet raar zijn
Bijna schreeuwend
Ja natuurlijk is dat raar
Tamelijk korte pauze
En wat ik aan geloof moet hebben gehad
ja dat is weg
tamelijk korte pauze
verdwenen
tamelijk korte pauze
en waarom dan het Onzevader bidden
korte pauze
toch
tamelijk korte pauze
uit gewoonte

misschien
tamelijk korte pauze
of eigenlijk is er geen reden
tamelijk korte pauze
maar waar is
wel een reden voor
tamelijk korte pauze
toch
korte pauze
toch wel
toch niet
hij zet de rolstoel stil, vouwt zijn handen in zijn schoot. Lange pauze
Onze Vader
Die in de hemel zijt
Uw naam worde geheiligd
Uw rijk kome
Uw wil geschiede
op aarde
zoals in de hemel
Geef ons heden
ons dagelijks brood
En vergeef ons onze schulden
zoals ook wij
anderen hun schuld vergeven
En leid ons niet in bekoring
maar verlos ons van het kwade
Pauze
Amen
*Pauze. Hij opent zijn handen en begint zichzelf heen en weer te rijden
alsof hij bij iets of iemand weg wil komen, hij houdt stil*
Corpus Christi
Hij blijft heen en weer rijden
Geef ons uw vrede
Hij rijdt heen en weer
Dona nobis pacem
Hij rijdt heen en weer

Geef ons uw vrede

Hij rijdt heen en weer, rijdt dan naar het bed, probeert zichzelf uit de rolstoel op het bed te tillen, maar glijdt er op een of andere manier vanaf en blijft op de vloer zitten, met zijn rug tegen het bed. Pauze. Hij probeert omhoog, in bed te komen, maar het lukt hem niet. Hij blijft op de vloer zitten, zijn rug tegen het bed geleund, zijn benen voor zich uitgestrekt

Ga in vrede

Hij legt zijn handen in zijn schoot, over zijn gulp. Hij kijkt op, recht voor zich uit, als in het niets. Hij zegt aarzelend

Pater noster

pauze

qui es in caelis

hij zucht, schudt zijn hoofd

sanctificetur nomen tuum

adveniat regnum tuum

uw rijk kome

fiat voluntas tua

uw wil geschiede

sicut in caelo et in terra

op aarde zoals ook in de hemel

Pauze. Gehaast

Panem nostrum cotidianum

da nobis hodie

et dimitte nobis debita nostra

sicut et nos dimittimus

debitoribus nostris

et ne nos inducas in tentationem

sed libera nos a malo

Pauze. Hij opent zijn gevouwen handen, steunt met zijn handpalmen tegen de grond

Adveniat regnum tuum

Uw rijk kome

Hij buigt zijn hoofd en sluit zijn ogen. Pauze. Hij kijkt weer op, recht voor zich uit. Hij sluit opnieuw zijn ogen, buigt zijn hoofd, blijft zo met gebogen hoofd zitten, terwijl er plas uit het kruis van zijn broek loopt

Licht uit, zwart

Deze vertaling is tot stand gekomen op initiatief van de vertaler, dankzij een bijdrage van het Letterenfonds en met steun van De Nieuwe Toneelbibliotheek. Voor meer informatie over de Nederlandse tekst kunt u contact opnemen met de vertaler zelf (info@tinygrass.nl).

-

De Noorse schrijver Jon Fosse (Haugesund, 1959) publiceerde zijn eerste roman in 1983. Aanvankelijk schreef hij romans, poëziebundels, essays en kinderboeken. Hij was geen frequent theaterbezoeker en schreef zijn eerste toneelstukken in opdracht, onzeker of het zijn roeping wel was. Sinds zijn debuut als toneelschrijver in 1994 heeft hij inmiddels zo'n veertig toneelstukken gepubliceerd, is hij vertaald in bijna vijftig talen en wordt hij gespeeld over de hele wereld. In Nederland werd hij opgevoerd in vertalingen van o.a. Tom Kleijn, Karst Woudstra en Maaike van Rijn. Hij schrijft hoofdzakelijk in het Nynorsk, de tweede landstaal van Noorwegen.

Na *Deze ogen* (2009) kondigde Fosse aan geen toneel meer te zullen schrijven. Tien jaar lang produceerde hij voornamelijk romans, maar in 2020 schreef hij drie nieuwe theaterteksten, waarvan de monoloog *Zo was het* als eerste in première ging in 2020. *Sterk Vind* volgde in 2021 en *I svarte skogen inne* heeft, mede vanwege covid, zijn première nog niet gekregen.

Fosse ontving een groot aantal nationale en internationale literatuur- en theaterprijzen, waaronder de Nestroyprijs (Wenen 2000), de Skandinavisk Nationalteaterpris (2002), de Prijs van de Zweedse Academie (2007) en de Internationale Ibsenprijs (2010). Voor *Zo was het* ontving hij in 2020 de nationale Ibsenprijs voor het beste nieuwe toneelstuk van dat jaar in Noorwegen.

Fosse woont in Oslo, in de 'Staats-erewoning voor verdienstelijke kunstenaars' bij het koninklijk paleis. Deze eer wordt door de Noorse koning aan één kunstenaar tegelijk geschonken, die daar tot zijn of haar dood mag wonen.

Toneelwerk

(I svarte skogen inne) – 2021

(Sterk Vind) – 2021

*Zo was het** – *(Slik var det)* – 2020

(For seint) – libretto – 2013
(Juletresong) – 2009
*Deze ogen** – (*Desse auga*) – 2009
(Morgon og kveld) – libretto – 2009
*Ik ben de wind** – (*Eg er vinden*) – 2008
Rambuku – (*Rambuku*) – 2007
(Skuggar) – 2007
(Hav) – 2006
(Varmt) – 2005
Slaap – (*Svevn*) – 2005
(Der borte) – 2005
(Jente i gul regnjakke) – 2005
(Dei døde hundane) – 2005
(Sa ka la) – 2005
(Fridom) – 2005
Lila/paars – (*Lilla*) – 2004
(Telemakos) – 2004
(Suzannah) – 2004
(Jenta i sofaen) – 2002
(Ei raud sommarfugls vengjer) – 2002
Doodsvariaties – (*Dødsvariationer*) – 2002
(Melancholia) – libretto – 2002
(Vakkert) – 2001
Bezoek – (*Besøk*) – 2000
Winter – (*Vinter*) – 2000
(Eftermiddag) – 2000
Slaap kindje slaap – (*Sov du vesle barnet mitt*) – 1999
(Medan lyset går ned og alt blir svart) – 1999
*Droom in de herfst** – (*Draum om hausten*) – 1999
(Leve hemmeleg) – 1999
*De nacht zingt haar liederen** – (*Natta syng sine songar*) – 1998
Een zomernacht – (*Ein sommars dag*) – 1998
De gitaarman – (*Gitarmannen*) – 1997
Het kind – (*Barnet*) – 1997
Moeder en kind – (*Mor og barn*) – 1997
De zoon – (*Sonen*) – 1997

*Er komt nog iemand** – (*Nokon kjem til å kome*) – 1996

*De naam** – (*Namnet*) – 1995

Scheiden zullen we toch nooit – (*Og aldri ska vi skiljast*) – 1994

*Teksten uitgegeven bij De Nieuwe Toneelbibliotheek

Maaïke van Rijn (1974) vertrok in 1992 naar Zweden om er een jaar te studeren en de taal te leren. Daarna studeerde ze Engelse en Nederlandse taal- en letterkunde in Amsterdam. Sinds 2013 werkt ze als zelfstandig literair vertaler, gespecialiseerd in toneelteksten voor professionele gezelschappen in Nederland en Vlaanderen. Maaïke vertaalt uit het Noors (Bokmål en Nynorsk), Zweeds, Engels en Duits. Ze is fervent pleitbezorger van hedendaags Scandinavisch toneel in Nederland en onderhoudt nauwe contacten met auteurs en instanties op dit gebied in Noorwegen. Ook was ze initiatiefnemer en organisator van het project *Ferske Norske* (2017).

www.tinygrass.nl

Toneelvertalingen (een keuze)

Jon Fosse – *Zo was het** – 2021

Andrej Koerejtsjik – *Geschoffeerd. Belarus** – 2020

Will Eno – *Tom Pain* – 2020

David Hare – *Skylight* – 2020

Jon Fosse – *Ik ben de wind** – 2018

Tale Naess – *Strømmer / Wilde** – 2017

Maria Tryti Vennerød – *Zuiver** – 2017

David Harrower (naar Gogol) – *De Revisor* – 2015

Jon Fosse – *Deze ogen** – 2014

*Teksten uitgegeven bij De Nieuwe Toneelbibliotheek